

PIRMAIS komponists, kas 1923. gada pavasarī mūsu Rīgas mūzikas augstskolā saņēma profesora Jāzepa Vītola kompozīcijas klases absolventa diplomu, bija Jēkabs Graubiņš (1886. g. 16. IV — 1961. g. 3. XII). Izcilis komponists. Bet vienlaicīgi Jēkabs Graubiņš bija arī liela mēroga mūzikas folklorists, kritiķis publicists, mūzikas skolotājs, metodīķis, skolnieku koru diriģents, Latvijas Valsts konservatorijas profesors, Latvijas PSR Komponistu savienības biedrs.

Esam pamatoti apbrīnojuši viņa māksliniecisko erudīciju, rakstītā un runātā vārda trāpīgumu, kritiskās domas asumu un principālītāti. Kaut simtgadnieka muzikālajā mantojumā, viņa preses publikācijās, zinātniskajās apcerēs, pagaidām vēl rokrakstos esošajos folkloristiskajos pētījumos pavīda arī atsevišķi idejiski un mākslinieciski pretrunīgi momenti, Jēkaba Graubiņa personības lielums mūsdienu mūzikas dzīves procesā izkristalizējies visā savā nemirstīgajā spēkā. To pierāda arī «Ave sol», «Dziedoņa», «Dzintara» un citu Padomju Latvijas izcilāko Tautas koru ārzemju koncertturneju panākumi, kad starptautisko konkursu augstākās balvas izcīnīt palīdz latviešu kora mūzikas klasiskie un laikmetiskie šedevri, to vidū bez izņēmuma arī muzikāli spožās un krāsnās Jēkaba Graubiņa tautas dziesmu apdares.

Sinīs dienās izskanējuši vairāki Jēkaba Graubiņa simtgadei veltīti koncerti, konservatorijā notikusi zinātniskā konference. Aizvadītie sarīkojumi rosina mūsu diriģentus vērīgāk ieskatīties meistara oriģināldziesmu bagātībā, celt dienasgaismā viņa nepelnīti piemirstās kantātes, scēniskās folkloras spēles. Vairāki nošu raksti, kas visus šos gadus glabājušies Jēkaba Graubiņa ģimenes arhīvā, tikai nule pieredzēja savus pirmatskaņojumus. Tātad esam vēl meistara lielumieli parādnieki. Jāplāno kora un solo dziesmu izlases, citu rokrakstu publikācijas. Muzikologiem jāizstrādā monogrāfiska tipa pētījums, dodot zinātnisku novērtējumu simtgadnieka dāsnajai komponista, folklorista un publicista daiļradei.

Pašlaik spēcīgāk nekā jebkad agrāk saprotam, ka Jēkaba Graubiņa radošās personības saknes dziļi ieaugušas tautas pārdzīvojumā pasaulē. Mūsu folkloras ētisko vērtību pirmavotos. Tos nākamais mūzikas mākslinieks iepazīs jau bērnībā. Ar nabadzīga rok-

mūziķa karjeras leceri. Citiņa vijoļspēle, mūzikas skolotāja un kordiriģenta pieredze Lubānā deva drosmi ar 1919. gada rudenī vērt K. Barona ielas 1. nama durvis. No skolotāja par konservatorijas studentu, Jāzepa Vītola klasiskās skolas

Kora mūzikas meistara simtgade

uzticamu pārstāvi. No maza ganu zēna par lielu mūziķi, vēlāko konservatorijas profesoru — tāda ir Jēkaba Graubiņa radoši tik daudzpusīgās personības izaugsmes gaita. Latviešu mūzikas vēsturē oriģināla personība arī tajā ziņā, ka blakus savam daiļrades devumam mūsu atskaņotājmākslā atstāti spēcīgi Graubiņa ģimenes paaudžu muzikāli atzari: meitas — mūziķes, mazmeita — topošā mūziķe...

Redzu, dzirdu pēckara gadu konservatorijas muzikolo-

ģu un komponistu polifonijas, folkloras specialitāšu lielisko, zinošo lektoru — profesoru Jēkabu Graubiņu, kas prata mūs rosināt arī ar saviem trāpīgajiem atmiņu stāstiem. Mudināja dziļāk izprast kora mākslas specifiku. Apgūt visu to graubiņisko, uz kā balstās daudzu mūsdienu latviešu padomju kora dziesmu autoru daiļrade un reizē paša meistara — simtgadnieka nemirstība.

peļņa dēlam raksturīgu spītu domāja par savas tautas labāku rītdienu, saskatot dzīves aicinājumu tieši skolotāja profesijā. Bet deviņpadsmit gadu vecumā Vaimieras skolotāju seminārā izkaldinātais tautskolotāja diploms un darbs Trikātā mudināt mudināja tālākiem mērķiem. Vilnāja Pēterburgas skolotāju semināra augstāks pakāpiens. Jēkabs Graubiņš mērķtiecīgi piepildīja arī šo sapni. Pēterburgas mākslas dzīves vidē un daudzo draugu — jauno mūziķu ierosmē izloloja sevī pārdrošu

O. Grāvītis